

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh334>

PSİKOTARİHİN KLİNİK KULLANIMLARI*

Sandra L. BLOOM

Çeviren: Mustafa ALİCAN**

Psikotarihe yöneldim; çünkü çaresizlik içindeydim. Bir psikiyatrist olarak yatılı bir hasta hakkında yaptığım klinik çalışmam sayesinde, hastalarımızın çoğunda “bazı şeyleri kaçırdığımızı” farketmeye başlamıştım. Uzun süre ihmal edilmiş olan hayatın güncel travmatik olayları, özellikle çocukluk travması ile ilgili olanlar, açıkça ruhsal bozukluğun gelişiminde eğitimim sırasında inanmaya yönlendirildiğimden daha önemli bir rol icrâ ediyordu.

1980’lerden itibaren, genel psikiyatri çevrelerinde çalışan bazılarımız, depresyon, benlik yıkımı, bağımlılıklar, yeme bozuklukları, panik anksiyete, kişilik çözülmesi ve karakter bozuklukları gibi rahatsızlıklardan muzdarip hastalardan veri toplarken travma hakkında düzenli bir biçimde sorular sormaya başlamıştı. Şaşkınlıkla, hastaların yüzde seksenden fazlasının uzun süreden beri devam eden, sert ve mükerrer travma deneyimlerini barındıran geçmişlere sahip olduklarını keşfetmeye başladık. Genellikle çocukluklarında ortaya çıkan bu deneyimler, hayatlarının sonraki dönemlerinde de devam ediyordu.

Hastalar, görünüşe bakılırsa her zaman gözler önüne sermeye hazır oldukları geçmişlerini değiştirmediler. Fakat biz farklı sorular sormaya başladık. Pek çok psikiyatrik görüşmede mündemiç bulunan soruyu, yani “Sorunun nedir?” sorusunu sormak yerine, “Sana ne oldu?” sorusunu sormaya başladık. Kurbanları itham etmekten onlara gönüllü tanıklık etmeye geçiş, bütünüyle farklı cevapların ortaya çıktığı bir sonucu doğurdu. Cevaplar işimize bakışımızı ve bunu yaparken de hayatımızı değiştirmeye başladı.

* Sandra L. Bloom, “The Clinical Uses of Psychohistory,” *The Journal of Psychohistory*, 20 (3):259-266, 1993.

** Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi Tarih Bölümü.

Yakın tarihin olayları, travma sonrası stres hakkında fikir yürütmenin gelişiminde önemli bir rol oynamıştı. Travma araştırmasının yekpâre bir alan olarak gelişmesine neden olan şey, Vietnam Savaşı ve sonrasının tarihsel gerçekliği idi. Fakat ondan önce –dünyanın her yanındaki adam kaçırmalardan, işkencelerden, çeşitli insan yapımı ve doğal hastalıklardan kurtulanların tarihi ile birlikte- Holokost'un, II. Dünya Savaşı'nın, Hiroşima ve Nagazaki'nin tarihi de biyopsikososyal ve kuşaklar arası uzun vadeli etkileri olan travmaya yönelik evrensel bir insan tepkisinin mevcut olduğu üzerinde durmaları için araştırmacılara yeterli veriyi sağlıyordu.

Psikoterapinin her zaman tarihsel bir yöntemi vardı. Bununla birlikte, birçok terapist, tarihsel çalışmalarında, temel odak merkezi olarak yalnızca şahsî tarihsel ayrıntıları seçerek herhangi bir diğer tarihçi grubu kadar seçici olmuşlardı. Fakat 70'lerin başında, eski askerlerle çalışan terapistler, şiddete maruz kalmış kadınlarla, tecavüz kurbanlarıyla ve çocukların suistimal edildiğine tanıklık etmiş çocuk işçilerle çalışan feministler, özel hastalarının tarihlerine yönelmeye başladılar. Bunu yaparken de, giderek, geleneksel sağaltıcı formülde birşeyin, hâricî travmanın normal gelişim üzerinde sahip olduğu belirleyici etkinin gözden kaçırılmış olduğunun farkına vardılar.

Genelde insan, özelde ise çocuk hayatının nasıl travmatize olduğuna dönük bu kadar yoğun tarihsel direncin var olma nedenini anlamak kolaydır. Öncelikle travmanın insanlar üzerinde nasıl da bu kadar zararlı olduğunu, olabildiğince geniş bir alana nasıl yayıldığını ve nasıl bir takıntıya dönüşebildiğini anlamaya yöneleceksiniz. Ben bunu yaparken, kendimi, gece vakti yola revân olup komşularımın evlerine bakarken ve dâvetkâr pencerelerinin ardında *gerçekten* de ne olduğunu merak ederken buldum.

Travma, haşin gerçekliğe karşı bir koruma mekanizması olarak etrafımızı saran dayanıklılık kalkanını delip geçer. Ötekilerin travmatize olmasına tanıklık etmek, izleyicilerde ikincil bir travmatizasyonun ortaya çıkmasına neden olur. Bir aşğın ıstırabının özneye edilen eziyetten kat be kat etkili olmasının nedeni budur. Klinisyen, bu yeni bilginin sahip olduğu önem ile yüz yüze geldiğinde, derhal hünerini yitirir, eğitim yıllarımız boyunca kendimizi aşırı ölçüde etkilenmekten korumak amacıyla inşâ etmiş olduğumuz olağan savunulardan yoksun kalır. Buna eşlik eden duygular, bir klinisyenin bu teorik ve pratik yaklaşımdan uzak olmasından daha yoğun ve baskıcı olur.

Hastalarımaya yönelttiğim tüm sorulardan, duymak istemediğim cevaplar aldım. Kendimi, vakalarımından ziyâde medeniyetimizin durumu ile ilgili olarak

gittikçe daha da artan bir umutsuzluk, acizlik ve çaresizlik duyguları ile dolarken buluyordum. Bu sırada psicotarih ile karşılaştım.

Psicotarihe gelene kadar, travma sonrası stres üzerinde birkaç yıl çalışmış ve bu bağlamda hızlı bir şekilde mevcut bilgimizin sınır noktasına kadar ulaşmıştım. Ne biyolojik ne de psikolojik müdahalelerin travmanın derin yarasını iyileştirme konusunda yeterli olmadığı büsbütün açık hale gelmişti. Benim anladığım haliyle geleneksel psikiyatrik tedavide, çocuk istismarının yarattığı derin toplumsal ve ahlakî yara, üzerinde düşünmek şöyle dursun, gerektiği şekilde idrâk dahî edilemiyordu.

Psicotarih çalışmaya, Alice Miller'ın psikobiyografik çalışmasının yanı sıra, Lloyd deMause'un çocukluk tarihi ile ilgili eseri vasıtasıyla yöneldim. Bu malzeme benim üzerimde büyük bit etki meydana getirdi. Diğer pek çokları gibi, her nasılsa gidişatın eskiden daha iyi olduğu ve medeniyetin belirsiz bir zamandan beri yokuş aşağı gitmekte olduğu fikrine ulaşmıştım. Bu mitolojiye göre, geçmişin puslu tabakaları altında yer alan bir yer, çocukluğun, ebeveynlerin nasıl ebeveyn olunacağını bildiği ve çocukların çocuk olmasına izin verildiği altın çağıydı. Bu tutumun kendileri için tipik bir davranış olduğu ağır patoloji ile gelen hastalarımın çoğu, kendileri ile ilgili bir sorunun bulunduğu çok açık olmasına rağmen, her zaman harika ve kusursuz ailelere sahip olduklarını iddia ediyorlardı.

Psicotarihsel veri, idealleştirmiş olduğum geçmiş fikrinin gülünç ve yanlış olduğu hususunda beni bilgilendirdi. “Çocukluğun tarihi, kendisinin henüz farkında olduğumuz bir karabasandır,” diyen Lloyd deMause, bu iddiayı tarihsel veri yığınlarıyla desteklemektedir.

Bu malzemeyi inceledim ve bir tür “içgörü”nün etkisinde kaldım. Ansızın, medeniyet olarak kaçınılmaz ve engellenemez bir biçimde, apar topar çamur deryasına doğru sürüklendiğimizi gördüm. Çocuklara uyguladığımız tedaviden anlaşıldığı kadarıyla, hâlen evrim geçiriyoruz ve feminist araştırmacı Carrol Gillian'ın adlandırdığı şekliyle “bakım sorumluluğu” hakkında yeni şeyler öğreniyoruz. Bizim için meydan okuma, bir tür olarak çocuklara ve diğer bütün canlılara karşı sorumlu olmayı öğrenelim ya da öğrenmeyelim, benlik yıkımımızdan önce geliyor. Fakat en azından devam eden evrimimizin travmayı tekrarlamaya yönelik dürtümüzün üstesinden geleceğine dâir bir *umut* var.

Bu içgörüler, içine batmış olduğum acizlik ve devasız umutsuzluğa bir çare oldu. Kavrayışım arttığı gibi, psikoterapi pratiğinin büyük kısmının içerisine düştüğü keyfi tecritin de farkına vardım. Herhangi bir yaygın

toplumsal anlamdan kopmuş olan salt terapi, narsistik bir biçimde bireyin “intibâkı”na yardım etmekle meşguldü.

Psikotarih, toplumsal anlamda yeniden bağlanım için gerekli olan teorik yapıyı temin etti. Birey olarak hastalarımın acısı, hem onların acıları hem de bu acının toplumsal eylem ve toplumsal yeniden inşaya dönüşümü için bir anlam ve amacın türetildiği tarihsel ve siyasal bağlama gömülü hale gelmişti.

Travma kurbanı izole eder. Travma, özellikle çocuğun saklı acısı, - kurbanı kalabalığın dışına çıkarıp insan toplumunun dışında inşâ eden- utanç ve yabancılaşmanın yükü tarafından bastırılır. Diğer insanlar vasıtasıyla deneyimlenen travma, kurbanı onların bütün insanlık deneyimlerine yabancılaştırır ve onların diğer insanları sevme ve onlara güvenme kapasitelerine ciddi ölçüde zarar verir. Aslında travmanın meydana getirdiği en temel ve geniş kapsamlı zararın, toplumsal bağlanma ve cebrî olarak şimdide yeniden yaşanmakta olan geçmişin ilişkilerine travmatik bir biçimde eklenme duygusunu yok ettiği muhtemelen doğrudur.

Psikotarih çalışmasını, kurbanları bu insan toplumuna yeniden bağlamak için kullanıyorum. Travmadan kurtulma salahiyetle ilgilidir. Eğer bir kurbanınız ve kurbanlaşmanızın *sizinle* ilgili derin ve temel bir şeyin kaçınılmaz bir sonucu olduğuna inanıyorsanız, o zaman değişim ve mükerrer kurbanlaşma döngüsünden kurtulmaya dönük küçük bir umut vardır.

Bununla birlikte, kurbanlaşmanız eğer tarihsel ve evrimsel insan gelişiminin acı ve zorluğu tarafından üretilmiş olup bilinçsiz bir biçimde nesilden nesile aktarılan bir suiistimal kalıtının sonucuysa, o zaman kurbanlaşma döngüsünün sürmesini bilinçli bir biçimde reddederek bir şey yapabileceğinize dâir umut vardır.

Buna ek olarak, acı deneyiminizi daha geniş bir insanî süreç bağlamında görmeye başlayabilerseniz, o zaman kişisel utancın devamlı yükünü taşımayı sürdürmek için bir neden yoktur. Bütün totaliter ve faşist siyasal hareketlerin kökenleri, tarihsel aile yapımızda içkin bulunan gücün totaliteryen kötüye kullanımında bulunabilir. Bu malzeme kanıt haline geldiği zaman, yalnızca yüz kızartıcı ve şoke edici davranış ile iştigal eden aileniz ve ebeveyniniz için olmayan artan bir kabul durumu oluşur. Çocuk istismarından zarar görmemiş hiçbir aile yoktur. İstismar, basitçe, ortak insanlık mirasımızın bir parçasıdır.

Bu gerçek üzerine, bir zamanlar dünyanın düz olduğunu düşündüğümüzden dolayı kendimizi suçlayamayacağımız gibi, kendimizi – bireyler ya da kültür olarak- utanç ve suçluluk duygusuna boğmamızın da artık

bir anlamı kalmaz. Düşüncenin evrimi ve bilincin gelişimi hâlen devam etmektedir ve yıkıcı olmaktan ziyade yaratıcı bir değişim fırsatı olduğuna inanmamız için bir neden vardır.

Travmaya dayalı yaklaşım ile ilgili temel varsayım, “anormal durumlara anormal tepki vermek normal davranıştır,” şeklindedir. Bu açık patolojinin normalize edilme süreci, tıpkı gücü ve sorumluluğu uzmanlarından elinden alarak halkın ellerine geri vermek gibi, iyileşme hareketine esas teşkil eder. Bireysel patoloji büyük tarihsel değişme ve gelişme bağlamına yerleştirildiğinde, bireyi ümitsiz suçluluk duygusunun ezici ağırlığından kurtarıp o erkek ya da kadına lüzumlu bireysel ve toplumsal değişim için artan bir sorumluluğu varsayma fırsatı vererek bireysel anlamda patolojik olma durumunu sona erdirir.

Çocuklukla ilgili olarak mevcut bulunan altın çağ mitinin yıkılması, geçmişin restorasyonuna dâir umutsuz külfeti takip etmek yerine, gelecek için yeni imkânlar yaratarak zamanın akışını geriye döndürme amacına hizmet eder. Tanım gereği zamanda kısıtlı kalmış, travma aşamasında sabitlenmiş olan travma kurbanları, durmaksızın geçmişlerini tekrar ederler. Bu tarihsel tekerrür dürtüsünü görme ve anlama yeteneği, insanlara, şeyleri aynı nihai sonuç ile her zaman yapmış oldukları şekilde yapmaya devam etmeyi isteyip istememeleri ya da taklitten ziyade gerçek değişimin olanaklılığını kabul edip etmemeleri hakkında bilinçli bir seçim yapma fırsatı verir.

Mevcut psicotarihsel malzeme, erkek ya da kadın olsun, bireye kendi tekerrür örneklerini tanıması ve bu örnekleri kararlı bir şekilde travmayı tekrarlayan bütün bir medeniyetin bağlamına yerleştirmesi hususunda yardım etmeye olanak sağlar. Bu entelektüel uygulama, kendi içerisinde bir yeniden bağlama eylemi, bireysel acıyı gruba ve tarihsel acıya katma yöntemidir ve bu yapılırken, bireysel yabancılaşma, suçluluk ve utanç duyguları azalır.

Böylece, psicotarih, esas itibarıyla huzur bozucu ve asî olan çalışmada, bir başka ifadeyle etkili psikoterapide entelektüel bir silah haline gelir. Bireysel psikoterapinin hedefleri, tekerrür dürtüsünün işleyişini yıkmak ve yaratıcı çabanın olanaklılığını mümkün kılmaktır. Bu, doğası itibarıyla, geçmişin otoritesine ve biçimlerine karşı bir isyan olmalıdır. Yine bu, muhtemelen, etkili psikoterapi ve radikal psicotarihin direnç, inkâr ve içten gelen düşmanlık ile bu şekilde karşılaşmaya meyilli olmasının nedenidir: her ikisi de bireysel ve toplumsal değişmeye kaçınılmaz olarak yön vermek zorunda olan statükoda zımnen bir değişiklik talebinde bulunmaktadır.

Bireyde bulunan travmayı tekrarlamaya dönük bilinçdışı gereksinim, dikkatle bakıldığında gerçekten de korku verici bir biçimde bireyin tercihi ve iradesi üzerinde güç kullanır. Bu travmayı tekrarlama dürtüsü, kabul edilemez ve ayrılmış etki tarafından alevlendirilerek, dışavurum ve entegrasyona baskı uygulayarak ortaya çıkar. Bilinçdışı dilsel anlatım aracılığıyla değil, doğrudan etki, semboller, imgeler ve eylemler vasıtasıyla konuşur.

Dokunaklı ve sembolik deneyimin öyküsel anlatıma aktarımı noktasında ayrılmış etkinin entegrasyonuna imkân vermek açısından hayati bir mesele ortaya çıkar. Öte yandan, kişisel ve içten imge ve duygularımızın diğer insanlarla bir köprü kurmaya yetecek ölçüde paylaşılabilmesi de dil vasıtasıyladır. Bu, bireye geçmişin tekerrürü ya da geleceğin inşası seçenekleri arasında bir tercih yapma imkânı sunan diğer insanlarla ilişki bağlamında gerçekleşir.

Bu şekilde imgelerin kelimelere, bilinçdışının bilince, beden zihne ve hayvanın insana dönüşümü, psikoterapinin temel çalışmasıdır. “Konuşma terapisi” olarak adlandırılmasının nedeni budur. Fakat kolay bir şekilde gerçekleşmeyen bu dönüşüm, kadın ya da erkeğin ifade edilmemiş duygularının dışavurumunun, hissetmenin sabit kalmasıyla birlikte bireysel anlamda durdurulmasını gerektirir. Dürtüsel davranış ketlenirse, duygular, -zihnin yürütücü fonksiyonları olan- akıl ve iradenin acı çeken organizmanın yardımına koşmaya zorlandığı türden sıkıntı üretir. Bir başka ifadeyle, birey, nasıl düşüneceğini öğrenmeye zorlanır. Medeniyet, duygusal dışavurumun giderek artan bir şekilde ketlenmesi sonucunu üretmiştir, fakat ne yazık ki, bazen ketlemenin amacını –anamlı problem çözme ve düşünce- unuttur.

Son birkaç yıldan beri, çocuk istismarı kurbanlarının “ıslah edici duygusal deneyim” edinmeleri için fırsat oluşturacak bir hasta ortamı yaratmaya çalışıyoruz. Hedeflerimiz, entelektüel kapasitelerin bilinçli gelişimini destekleyen yoğun bir psiko-egitimsel müfredat meydana getirmektir.

Psiko-egitimsel müfredatımız, psikotarihsel veriyi, hastanın insan doğasının görevi ile ilgili sınırlı anlayışının yerine, temelde kendini suçlama ile başlayıp karşılıklı itham, suçluluk, utanç ve yabancılaşma duygusu biçiminde helezonik olarak aşağıya doğru ilerleyen bir anlayış koymak amacıyla yeni bir bilgi çerçevesi yaratmak için temel olarak kullanılmaktadır.

Fakat bildiğimiz gibi, entelektüel kavrayış, davranış değişimi meydana getirmek için yeterli değildir. Tedavideki bir noktada, herhangi bir dürtüsel davranışı ketlemeye dönük önemli bir karar alırken iradenin yardımına başvuran

akıl, ayrışmamış ve bütünleşmemiş etkinin ortaya çıkmasını engeller. Sağaltıcı ortam, o zaman yapıyı, hastaya müdahaleyi (limit-setting) ve bu davranışların planlanmış bir biçimde ketlenmesine yönelik olarak kişiye yardım etmek için gerekli olan desteği tedarik eder. Bu etkili olduğu zaman, bastırılmış etki, hatıralar ve imgeler yüzeye çıkar.

Bu yeniden inşacı çalışmanın tehlikesi, daha eski bir deneyimin önemli bir yeniden işleyişi mevcut değilse, yeniden travmatize etmektir. Çevre, salt böyle farklı bir yeniden işleyişi sağlamak için düzenlenmiştir. Esas travmanın, travmanın fiziksel ya da duygusal anlamda doğrudan zararı olmadığını varsayıyoruz. Esas travma, acı deneyimleme ve diğer insanlardan teselli ve avuntu edinmeksizin aciz olma durumudur.

Bu varsayım veri kabul edildiğinde, travmatik etki ve hatıralar yeniden gün ışığına çıkar. Sağaltıcı ortamın fonksiyonu, ilksel deneyim esnasında kaybolmuş bulunan güvenlik, destek, rahatlık ve eğitimi sağlamaktır. Geçmişini değiştiremeyiz, fakat onun sürekli olarak yeniden yaşanma biçimini değiştirebiliriz.

Başarılı olduğumuzda, hastalarımızdaki değişim zaman zaman mucizevî boyutlara ulaştı. Kurbanlar, kaybetmiş oldukları kişisel üstünlük duygularını yeniden kazandılar, kendileri güçlü hissettiler, diğerlerinin acılarına karşı duyarlı olabilmeye başladılar ve bilinçli ve olumlu değişmeye dönük güçlü bir toplumsal sorumluluk geliştirdiler.

Şimdiye kadar, psicotarihin klinik çalışmamı zenginleştirme yöntemlerinden söz ettim. Tamamlayıcılık, bütün karşılıklı ilişkilerin bir tür test edilmesidir, bundan dolayı da klinik çalışmanın psicotarih açısından nasıl bir yol gösterici olabileceğini keşfetmek zahmete değer bir uğraştır. Benim iddiam, psikolojik travmanın insan ruhu üzerindeki etki ve belirtileri hakkında giderek artan bilgimizin, aynı şekilde topluluk ruhunun anlaşılmasında da geniş bir kullanım alanına sahip olduğu yönündedir.

Bir klinisyen olarak, kendimi, travmanın kolaylıkla iyileşmesini sağlayacak yöntemler aramaya adanmışım. Psicotarihin bakış açısından, psicotarihsel içgörülerin pratik uygulamalarını keşfetmekle iştigal ediyorum. “Tapınak” olarak adlandırdığımız travma-temelli sağaltıcı ortamı, giderek daha geniş toplumsal değişimler üreteceğini umduğum bir insan laboratuvarı olarak görüyorum. Ağır indirgeme, ihmâl ve suiistimal gibi şeylerden dolayı acı çeken bireyler, yaralarını iyileştirme ve acılarını yaratıcı çabaya dönüştürme

yöntemleri keşfedebiliyorlarsa, o zaman bu durum daha geniş toplumsal gruplar için de aynı biçimde mümkün olabilir.

Psikotarihin evriminde, sonraki adımın psikotarihsel bilgiyi kullanma ve ondan yararlanmaya dönük başka somut yöntemler geliştireceği konusunda şüpheliyim. İçgörüler, deneysel durumun kendisi için farklı stratejiler denediği bireysel psikoterapi formundan türetilmiştir. Fakat bireysel psikoterapi, tür olarak başarılı ve ayakta kalabildiğimiz takdirde gerekli olan evrensel ve büyük toplumsal değişmeler için bir çözüm değildir. Sorular, “neden” ve “nasıl” sorularıdır. Bu soruların cevapları, insan çabasının bütün alanlarından temsilcilerin iletişimini ve işbirliğini gerektirir. İnsan doğası ile ilgili çalışmaya odaklanmış çeşitli alanlar, pratikte çok fazla bölünmüşlerdir. Daha geniş toplumsal bünye ile doğrudan alakalı olan bireysel davranış hakkında öğreneceğimiz çok şey vardır. Fakat psikiyatri alanı bu türden içgörülerini geniş alana yayılmış toplumsal değişmeye uygulayacak bilgi ve deneyim açısından şimdilik yetersizdir.

Toplumun ya da en azından toplumun büyük bir kısmının yeni ve daha iyimser çözümleri ortaya çıkarmaya hazır olduğuna dair belirtiler vardır. Kendi sınırlılıkları içerisinde Körfez Savaşı'na katılmakla ilgili Senato tartışmalarının, Thomas-Hill oturumlarının ve hatta daha yakın zamanlardaki L.A. ayaklanmaları ile ilgili endişelerin tamamı, Amerikan halkı tarafından duyarsızlık ve yabancılaşmayı bir kenara bırakmaya yönelik olarak sergilenen arzuyu göstermektedir. Nüfusun büyük bir kısmı bu olaylar sırasında televizyon ekranlarına yapışıp kalmıştı. Halk, birkaç gün boyunca genel bir odak noktasına, toplumsal ve bireysel anlamda bir konuşma fırsatına sahipti.

Muhtemeldir ki, daha da önemlisi, bu olaylar temel ve bastırılmış “ulusal” duyguları uyandırdılar. İnkâr etmeyi tercih ettiğimiz –cinsiyet ayrımcılığı, ırkçılık, narsistik öfke, kin, korku ve tiksinti- bütün döküntüler, tıpkı tehdit altındaki bireyde olduğu gibi, ulusal savunmamız tehdit altında olduğunda yüzeye çıkarlar. Dolayısıyla bu durum, insan davranışını gizliden gizliye bunca motive eden belli kaşlı karanlık güçlerin bilinçli bir biçimde tanınması ve çözümlenmesi yönünde bir fırsatı temsil eder. Bu karanlık güçleri görmezden gelir ya da bastırırsak, çoğunlukla zorlu ve benlik yıkıcı olan insan eylemi –hem bireysel hem de toplumsal eylem- için güçlü bilinçdışı motivasyonlar haline gelirler. Bireyler karanlık tarafları ile ilgili sorumluluk alıp onu inkâr etmek yerine entegrasyona tabi tuttuklarında, bilinçdışının benlik yaralayıcı enerji ya da mizaçtan ziyade, tükenmez bir yaratıcılık kaynağı ve

benlik koruyucu olduğunu keşfederler. Bir topluluğun, herhangi bir topluluğun da aynı şeyi yapamaması için bir neden yoktur. Bu durum, bize, bir ulus, bir halk olarak her zaman suçlayacak başka birini, karalayacak belirli bir siyaset figürünü bulmaksızın nasıl da biraz daha fazla ahmak, kaba, benlik yaralayıcı ve aptalca gülüp geçmemiz için hizmet edecektir. Buna karşın, siyasetçilerimizin *bizim* temsilcilerimiz olduğunu da unutmamalıyız.

Ulusal ruhun daha yapıcı, açık ve problem çözücü yeteneklere doğru yöneltmesi için kullanılabilir olan muazzam bir fırsat vardır. Bunun için hâlihazırda bilgi tabanı dahi mevcuttur. Kitle iletişim araçları vasıtasıyla kültürün her yanına yayılmış olan devasa miktarda psikoeğitim bulunmaktadır. Fakat bununla birlikte, ne yazık ki, bu noktada zaman içerisinde bireysel psikoterapiden elde edilen içgörüler, henüz zarardan ziyade fayda verebilecek biçimde daha büyük topluluklara uygulanabilecek bir metodoloji için uygun değildir. Bu, psicotarihçilerin sonraki görevlerinden biri olabilir.

Beni “ne zaman” sorusuna getiren şey nedir? Hastalarımız, acılarının katlanılmaz olmaya başlamasından dolayı tedaviye girmişlerdir. Onlar, bunu, doğru olduğunu bildiklerinden ya da birilerinin kendilerine böyle olması gerektiğini söylemiş olmasından dolayı yapmamışlardır. Bunu yapma nedenleri, hayatın kendileri için tahammül edilemez bir hale gelmiş olmasıdır. İnsan evrimi, bizi, tatmin olma, keyif alma, kendini gerçekleştirme ya da daha yüksek bir bilince erişmeye değil, “hayatta kalma”ya yöneltmiştir. Bugün, bizi ne kadar sefil bir hale getirmiş olduğuna bakmaksızın dün hayatta kalmış olmamızı sağlayan stratejiyi tekrar ederiz. Kendimizi, hayatın katlanılmaz hale gelmiş olup değiştirilmesi gerektiğine ikna etmeden önce ne kadar daha acı çekeceğiz? En sonunda hastalarımızın yapmış olduğu gibi sabit bir biçimde durarak, rahatsızlık etkisini entegre ederek, nasıl akıl yürütüleceğini ve sevineceğini öğrenerek ve büyüyerek yalnızca sürekli hayatta kalmayı başarabileceğimizin farkına varmadan önce kıyısına gelmiş olduğumuz imhanın eşğine ne kadar daha yakınlacağız?